

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка
Кафедра педагогіки та психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

М.Б. Боднар

«31» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 053 Психологія

освітньо-професійна програма Психологія

Кременець – 2020

Мельник Ю. С. Основи психологічного консультування: робоча програма для студентів спеціальності 053 Психологія. Кременець, 2020. 22 с.

Розробник програми:

Мельник Юлія Сергіївна, викладач кафедри педагогіки та психології, кандидат психологічних наук, Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Робочу програму навчальної дисципліни схвалено на засіданні кафедри педагогіки та психології.

Протокол від 31 серпня 2020 року №1.

/ В.о. завідувача кафедри

 Н.М. Савелюк

1. Опис навчальної дисципліни.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
Змістових модулів – 4	Спеціальність: 053 Психологія Освітньо-професійна програма: Психологія	Рік підготовки	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – 1		III	III
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3 самостійної роботи студента – 5,8	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Семестр	
		V	VI
		Лекції	
		30 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		21 год.	14 год.
		Лабораторні	
		–	
		Самостійна робота	
		99	126 год.
		Форма контролю: екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – **34/66**

для заочної форми навчання – **16/84**

2. Мета навчальної дисципліни

Курс «Основи психологічного консультування» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає ознайомлення з основними підходами до психологічного консультування, основними вимогами до консультанта, із особливостями організації консультативного процесу та базовими техніками психологічного консультування. В курсі розкриваються також особливості консультування в різних сферах психологічної діяльності.

Мета курсу: розкрити особливості психологічного консультування як одного із напрямків прикладної психологічної діяльності. Сформувати у студентів уявлення про основні теоретичні засади консультування. Розвинути навички застосування базових технік консультування.

У ході викладання дисципліни передбачається: засвоєння основних понять психологічного консультування; ознайомлення із основними напрямками психологічного консультування; ознайомлення із основними типами проблем клієнтів; розуміння критеріїв ефективної роботи консультанта.

Програма передбачає такі **форми навчальної роботи**: лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань.

Викладання курсу здійснюється з врахуванням знань студентів із курсів загальної, вікової, педагогічної психології. Знання основних положень психологічного консультування забезпечить успішне оволодіння змістом курсів, психокорекції, психології особистості, психології сім'ї та ін.

Вивчення курсу «Основи психологічного консультування» спрямоване на формування у студентів професійних компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога.

ЗК4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК11. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Знання категоріально-понятійного апарату психології.

СК2. Вміння самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та удосконалювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК6. Уміння організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК7. Здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики.

СК 8. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК10. Уміння адаптовуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх вирішення.

ПРН 2. Демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН4. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікативних технологій.

ПРН9. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії, формулювати розгорнутий аналіз та тези дослідження.

ПРН10. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПРН11. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН12. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, встановлювати ефективність власних дій.

ПРН14. Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культурні чи гендерно-вікові особливості.

ПРН17. Знати та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН18. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям.

ПРН19. Розуміти важливість збереження здоров'я (власного й навколишніх) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика психологічного консультування .

Тема 1. Поняття та принципи психологічного консультування. Основна характеристика психологічного консультування.

Місце психологічного консультування в системі професій, орієнтованих на допомогу. Види психологічного консультування. Цілі і завдання психологічного консультування. Психологічне консультування та психотерапія. Принципи роботи психолога-консультанта. Основні підходи до психологічного консультування. Гуманістична психологія. Біхевіористичний підхід. Психодинамічний підхід. Екзистенційна психологія. Загальні вимоги до особистості консультанта. Спеціальні вимоги до консультанта. Професійна підготовка консультанта. Теоретична підготовка.

Тема 2. Організація психологічного консультування. Організація процесу консультування.

Умови проведення психологічного консультування. Кабінет консультанта. Рамки консультації. Час і місце консультації. Фіксація роботи консультанта. Взаємодія консультанта із суміжними службами. Переадресація

клієнта. Відповідальність психолога-консультанта. Особистість консультанта. Загальні вимоги до особистості консультанта. Спеціальні вимоги до консультанта. Професійна підготовка консультанта. Теоретична підготовка. Власний досвід консультанта. Практичні навички застосування консультативних прийомів та технік. Комунікативні навички. Креативність. Свобода та відповідальність консультанта. Загальна та спеціальна підготовка консультанта. Уміння та навички консультанта. Зовнішність консультанта. Мова консультанта. Супервізії та інтервізії.

Тема 3. Методи психологічного консультування. Первинне тестування. Підходи до тестових методик.

Обмеження в застосуванні тестів. Анкетні методи роботи психолога. Види анкет. Інтерв'ю. Бесіда. Моделі проведення бесіди. Інтерпретація усного матеріалу. Групове консультування. Роль третьої сторони. Робота з щоденниками, записами. Основні методи психологічних підходів. Ігрові методи.

Змістовий модуль 2. Процес консультування.

Тема 4. Етапи консультування. Загальна структура консультування.

Перший етап. Первинний контакт. Формування спільного психологічного простору. Раппорт. Формування. Підтримання та відновлення. Фактори, що перешкоджають утворенню робочого контакту. Організація єдиного поля комунікації. Емпатія. Вербальний та невербальний рівні комунікації. Вплив інших сторін на формування та утримання контакту. Система та її вплив на процес консультування. Інтервенція. Опрацювання і вплив деструктивних складових контакту. Взаємовплив сторін. Зустріч. Первинне інтерв'ю. Збір інформації. Формулювання запиту. Формальний запит, реальний запит. Другий етап. Сповідь клієнта. Робота з матеріалом. Підходи до інтерпретацій. Пропрацювання проблеми. Заклучний етап. Рекомендації і заключна рефлексія. Оцінка результатів. Фактори результативності.

Тема 5. Техніки консультування. Поняття про техніку та технічні прийоми психологічного консультування.

Зв'язок техніки психологічного консультування з його етапами и процедурами. Універсальна та спеціальна техніка психологічного консультування. Зняття напруги. Діагностичні техніки. Тестування. Активне слухання. Інтерпретації. Поради та рекомендації. Інсайт. Техніки заключного етапу. Типові технічні помилки в ході проведення консультації. Неточні висновки консультанта. Неточні рекомендації. Неправильні дії консультанта. Попередження та усунення помилок. Робота із психосоматикою.

Тема 6. Робота із консультативним матеріалом. Опір як адаптивна реакція клієнта у консультативній ситуації.

Причини виникнення і способи подолання опору. Продукти перенесення і контрперенесення як матеріали для консультативної роботи. Проекція та інтроекція. Ведення консультації. Захисти клієнта. Заперечення. Регресія. Раціоналізація. Інтелектуалізація. Зміщення. Робота із захистами. Типові

помилки і шляхи їх подолання. Розширення особистісного адаптивного поля клієнта.

Змістовий модуль 3. Види психологічного консультування.

Тема 7. Психолого-педагогічне консультування. Консультування з питань готовності до навчання.

Проблеми шкільної неуспішності. Діагностичний компонент. Розвиток основних психічних процесів – фактори формування і прояву. Здібності дитини. Емоційний розвиток і саморегуляція. Особистісні особливості розвитку школяра. Самооцінка. Консультування з проблем мотиваційної сфери учнів. Міжособистісна комунікація. Соціальна адаптація, соціальна активність. Взаємодія із дорослими та однолітками. Неформальні молодіжні групи. Надання консультативної допомоги вчителям. Аналіз ситуацій «учитель-учні», «учитель-учень», «учитель-адміністрація», «учительбатьки». Особливості надання інформації про учнів. Особистісні проблеми учителів. Професійне вигорання - профілактика та подолання. Консультування батьків.

Тема 8. Консультування з питань особистісного розвитку. Кризові періоди життя людини.

Травматичні ситуації. Допомога в подоланні посттравматичних проявів. Екзистенційна проблематика. Зміна життєвого шляху. Особистісне зростання. Самооцінка та самовизначення, мотиваційні проблеми. Система цінностей особистості. Проблема вибору. Втрати і шляхи їх переживання. Стреси, пов'язані зі змінами. Впевненість і активність особистості. Відсутність визначеної мети. Боротьба мотивів. Можливі прояви внутрішнього конфлікту. Комплекси та їх подолання.

Тема 9. Консультування з питань міжособистісної взаємодії. Гармонізація міжособистісної взаємодії.

Фактори неприйняття. Шляхи узгодження позицій. Когнітивний дисонанс. Корекція комунікативної сфери. Асертивна поведінка. Особистісні конфлікти та їх вплив на стосунки. Групова консультативна робота. Системний підхід у консультуванні. Соціалізація особистості. Соціофобія. Соціальна нечутливість. Соціальна вразливість. Соціальна дезадаптація. Сімейне консультування. Діагностичні методи, які застосовуються в сімейному консультуванні. Принципи и правила сімейного консультування. Вибір партнера. Налагодження стосунків. Мотивація до участі в сімейних ритуалах. Стосунки у кризові періоди існування сім'ї. Стосунки із батьками. Сепарація. Повторний шлюб. Діти і нові партнери. Діти з різних шлюбів.

Змістовий модуль 4. Прикладні аспекти психологічного консультування.

Тема 10. Психодинамічна модель психологічного консультування.

Методологічні інновації психоаналізу. Погляди психоаналітиків на генезис неврозу (З.Фрейд, К.Юнг, А.Адлер). Механізми консультативної роботи. Психоаналіз як динамічний психологічний підхід. Основні правила створення аналітичної ситуації у консультуванні. Характер стосунків

„психоаналітик-клієнт”. Еволюція понять і концепцій психодинамічної терапії. Інфантильний досвід – як основне джерело неврозу. Причини виникнення неврозу з позиції енергетичного, топографічного, структурного і динамічного підходів (класичний психоаналіз З.Фрейда). Погляди З.Фрейда на збереження неврозу. Опис генезису неврозу в аналітичній психології К.Юнга. Характеристика чинників, що визначають генезис неврозу, в індивідуальній психології А.Адлера: почуття власної неповноцінності.

Тема 11. Когнітивно-біхевіористичний підхід до консультування.

Біхевіористичне консультування. Когнітивне консультування. Рационально-емоційне поведінкове консультування (РЕПК). Мета біхевіористичного консультування. Особливості консультативного контакту. Організація консультативного процесу. Поведінкова оцінка, або функціональний аналіз проблемних сфер клієнта (СРН-аналіз). Процедури релаксації: м'язова, вербальна, диференційована, умовна, ментальна. Методи біхевіористичного консультування: систематична десенсибілізація, позитивне підкріплення, покарання, “наводнення” тощо. Когнітивні моделі депресії, тривожних розладів, порушення подружніх стосунків, розладів особистості. Мета і завдання консультування. Характер стосунків „консультант-клієнт” у когнітивному консультуванні.

Тема 12. Екзистенційно-гуманістичний підхід до консультування.

Клієнтцентроване консультування. Екзистенційне консультування І.Ялома і Р.Мея. Зміст і методи логотерапії В.Франкла. Теоретичні основи гештальт-консультування. Зміст метафор “гештальт”, “фігура і фон”. Границя контакту як екзистенційна зустріч двох людей. Терапевтичний діалог “тут і тепер”.

Мета гештальт-консультування. Зміст процесу консультування. Технічні прийоми укладання контракту. Техніки діалогу і проєктивні техніки. Техніки групової роботи. Правила роботи в гештальт-групах. Індивідуальні психотерапевтичні техніки (усвідомлення, “човник”, “порожнє крісло”). Особливості консультативної роботи зі сновидіннями. Мета клієнт-центрованого консультування. Клієнт у процесі: відкритість суб'єктивному досвіду переживань. Завдання консультанта. Умови активізації особистісного росту клієнта і реінтеграції. Основні аспекти взаємодії “консультант-клієнт”.

Тема 13. Трансактний аналіз (ТА).

Зміст, мета і завдання ТА. Прикладні аспекти ТА. Сучасні техніки ТА. Основні теоретичні конструкти. Визначення терапевтичної мети у трансактному аналізі. Зміст поняття “автономність”. Характерні особливості автономних людей: усвідомленість, спонтанність, інтимність. Сформованість інтегрованого Дорослого. Загальна характеристика основних підходів, що застосовуються в практиці трансактного аналізу: структурний аналіз егостанів, трансактний аналіз, аналіз гри і аналіз сценарію (Е.Берн). Особливості консультативного контакту. Завдання консультанта.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Кількість годин				
	денна форма					заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	практичні	Лабораторні	самостійна робота		Лекції	практичні	лабораторні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика психологічного консультування										
Тема 1. Поняття та принципи психологічного консультування. Основна характеристика психологічного консультування.	11	2	2		7					
Тема 2. Організація психологічного консультування. Організація процесу консультування.	10	2	2		7	34	2	2		30
Тема 3. Методи психологічного консультування. Первинне тестування. Підходи до тестових методик.	11	2	2		7					
Змістовий модуль 2. Процес консультування.										
Тема 4. Етапи консультування. Загальна структура консультування.	11	2	2		7					
Тема 5. Техніки консультування. Поняття про техніку та технічні прийоми психологічного консультування.	10	2	2		7	36	4	4		28
Тема 6. Робота із консультативним	11	2	2		7					

матеріалом. Опір як адаптивна реакція клієнта у консультативній ситуації.									
Змістовий модуль 3. Види психологічного консультування.									
Тема 7. Психолого-педагогічне консультування. Консультування з питань готовності до навчання.	10	2	2		7	38	2	4	32
Тема 8. Консультування з питань особистісного розвитку. Кризові періоди життя людини.	11	2	2		7				
Тема 9. Консультування з питань міжособистісної взаємодії. Гармонізація міжособистісної взаємодії.	10	2	2		7				
Змістовий модуль 4. Прикладні аспекти психологічного консультування.									
Тема 10. Психодинамічна модель психологічного консультування.	11	2	3		7	42	2	4	36
Тема 11. Когнітивно-біхевіористичний підхід до консультування.	14	2			10				
Тема 12. Екзистенційно-гуманістичний підхід до консультування.	14	4			9				
Тема 13. Трансактний аналіз (ТА)	16	4			10				
Усього годин:	150	30	21		99	150	10	14	126

5. Теми семінарських занять

№ з/п.	Назва теми	Кількість годин	
		Денна Форма	Заочна Форма
1.	Поняття та принципи психологічного консультування.	2	2
2.	Організація психологічного консультування.	2	2

3.	Особистість консультанта.	2	2
4.	Організація психологічного консультування	2	1
5.	Етапи консультування.	2	1
6.	Техніки консультування.	2	1
7.	Робота із консультативним матеріалом.	2	1
8.	Аналітична психологія у психологічному консультуванні.	2	1
9.	Класичний психоаналіз у роботі практикуючого психолога.	2	1
10.	Консультування з питань міжособистісної взаємодії.	3	2
	Усього годин	21	14

Плани семінарських занять

Семінарське заняття №1

Тема: Поняття та принципи психологічного консультування.

Питання для обговорення:

1. Психологічне консультування в соціальній роботі.
2. Цілі та завдання психологічного консультування.
3. Методи психологічного консультування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Назвіть види надання психологічної допомоги.
2. Які є види моделей психологічної допомоги?
3. Перелічіть сфери застосування психологічної практики.

Дискусія на тему: «Психологічний портрет консультанта».

Запитання до дискусії. 1. Назвіть цінності, якими на Вашу думку обов'язково має володіти консультант? 2. Якщо професійна діяльність консультанта «шкідлива» для нього як для людини, то чи варто нею займатися? 3. Якщо консультант знає про власні особистісні проблеми, то чи повинен він це приховувати від клієнта?

Рекомендована основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10.

Семінарське заняття № 2.

Тема: Організація психологічного консультування.

Питання для обговорення:

1. Умови проведення психологічного консультування.
2. Рамки консультації.
3. Укладання контракту.
4. Взаємодія консультанта із суміжними службами.

Завдання для самостійної роботи:

1. Дайте визначення поняттю психологічна проблема
2. Які існують види запитів клієнта?
3. Які є типові помилки психологічної практики.

Рекомендована основна література: 1,2, 3, 4, 5, 6.

Семінарське заняття № 3.

Тема: Особистість консультанта.

Питання для обговорення:

1. Загальні вимоги до особистості консультанта.
2. Здібності і задатки.
3. Уміння та навички.
4. Контроль за діяльністю консультанта.

Завдання для самостійної роботи:

1. В чому полягає консультативний контакт?
2. Які існують фізичні компоненти терапевтичного клімату?
3. Назвіть особливості підтримання терапевтичного клімату.

Дискусія на тему: «Поведінка консультанта»

Фрагменти психоконсультативної бесіди

1. «На жаль, на сьогодні наш час вичерпано. Наша наступна зустріч, як ми домовлялися, може відбутися у вівторок о 14 годині. Якщо ви приймете остаточне рішення про нашу спільну роботу в тому обсязі, який ми визначили, будь ласка, зателефонуйте мені напередодні».

2. «Отже, сьогодні нам вдалося, якщо не повністю, то, в усякому разі частково побачити, що з вами відбувається. Сподіваюся, наша подальша робота дозволить поглибити процес. Тож до вівторка?».

3. «Сьогодні ми стільки обговорили... і знаєте, мені здається, неначе ще більше лишилося невисловленим. Якщо Ви справді вирішили розібратися в ситуації, із собою, я чекатиму на Ваш дзвінок до кінця тижня, щоб визначити точніше розклад нашої роботи».

Запитання до дискусії

1. До якого етапу консультування належать ці репліки?
2. Що ви вважаєте неправильним у таких висловлюваннях?
3. Як можна було б інакше завершити консультативну бесіду?

Рекомендована основна література: 2, 3, 4, 5, 6.

Семінарське заняття №4

Тема: Методи психологічного консультування.

Питання для обговорення:

1. Метод інтерв'ю в консультуванні.
2. Метод психологічної бесіди.
3. Метод спостереження.
4. Ігро-терапевтичні методи.

Завдання для самостійної роботи:

1. Яка роль методу інтерв'ю у консультуванні?
2. Назвіть основні особливості терапевтичної бесіди.
3. В чому полягає метод ігротерапії у консультуванні? Наведіть приклад вправ.

Диспут на тему: «Консультативна бесіда: консультант більше говорить чи слухає?»

Фрагменти бесід
Фрагмент 1 Консультант: «Розкажіть про своє життя?». Клієнт – мовчить. Консультант: «Якщо Ви не хочете розповідати, того чого ж Ви прийшли на консультацію?». Клієнт – починає довго розповідати про своє життя, але його розповідь не стосується основної проблеми, з якою він прийшов на консультацію .

Фрагмент 2. Консультант – довго розповідає про останні політичні новини і висловлює власне бачення різних проблем соціально-політичного життя. Клієнт: «Скажіть, то яких же міні заходи вжити, щоб мій син краще вчився у школі?». Консультант – розповідає про випадок з іншим клієнтом, що був учора, як приклад вирішення проблеми цього клієнта.

Запитання до диспуту.

1. Чи правильною була поведінка консультанта у першому фрагменті?
2. Чи правильною була поведінка консультанта у другому фрагменті?
3. Якою б була Ваша поведінка у наведених фрагментах?
4. Обґрунтуйте свої дії, спираючись на вивчений матеріал.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4, 5, 6, 8.

Семінарське заняття № 5

Тема: Етапи психологічного консультування.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика підходів до структурування консультації.
2. Початковий етап.
3. Змістовий етап.
4. Етап інтерпретацій.
5. Заклучний етап.

Завдання для самостійної роботи:

1. Окресліть структуру психологічної сесії.

2. Назвіть основні етапи складання контракту з клієнтом.

Дискусія на тему: «Організація психоконсультативної бесіди» та співпраця консультанта і клієнта під час інтерв'ю».

Запитання до дискусії 1. У чому полягають основні правила ведення психоконсультативної бесіди? 2. На які етапи можна умовно поділити бесіду? 3. Як має поводитися із клієнтом консультант на початку бесіди? 4. Чи можливі відхилення від первинного плану інтерв'ю? 5. Наскільки ефективність інтерв'ю залежить від індивідуальних та культурних особливостей співрозмовників? 6. На які й стадії клієнт досягає психологічного комфорту та когнітивного сприйняття ситуації під час інтерв'ю?

Рекомендована основна література: 2, 3, 4, 5, 6, 10.

Семінарське заняття № 6

Тема: Техніки психологічного консультування.

Питання для обговорення:

1. Поняття про техніку психологічного консультування.
2. Універсальні техніки і прийоми.
3. Спеціальні консультативні техніки.
4. Типові технічні помилки.

Завдання для самостійної роботи:

1. Уміння ефективно використовувати невербальні засоби спілкування.
3. Уміння давати та приймати зворотний зв'язок. Уміння слідувати за клієнтом.
4. Ехо-техніка. Перефразування. Резюмування. Техніки постановки питань.
4. Назвіть основні навички, вміння та техніки в психологічній практиці

Рекомендована основна література: 2, 3, 4, 6, 8, 11.

Семінарське заняття № 7.

Тема: Робота із консультативним матеріалом.

Питання для обговорення:

1. Опір і робота з ним.
2. Перенесення і контр перенесення.
3. Психологічні механізми захисту.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте роботу зі зняттям захисних механізмів.

Рекомендована основна література: 1, 2, 3.

Семінарське заняття № 8.

Тема: Аналітична психологія у психологічному консультуванні.

Питання для обговорення:

1. Феномен життя і смерті.
2. Свободу як конгломерат відповідальності за своє життя і воля як діяльне ставлення до життя.
3. Ізоляцію або самотність,
4. Сенс чи безглуздість людського існування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Аналітичний напрям у консультуванні.
2. Теоретичні основи психодинамічного напрямку.
3. Консультативний процес та психотехніка психодинамічного напрямку.
4. Біхевіористський напрям та необіхевіоризм у консультуванні.
5. Когнітивний напрям у консультуванні: основні поняття і техніки.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4, 5, 6, 8.

Семінарське заняття № 9.

Тема: Класичний психоаналіз у роботі практикуючого психолога.

Питання для обговорення:

1. Основні етапи: продукування матеріалу, його аналіз і робочий альянс.
2. Консультування з проблем взаємодії учителів та учнів.
3. Консультування батьків згідно з зазначеним методом.

Завдання для самостійної роботи:

1. Як несвідоме та свідоме можуть впливати на наше повсякденне життя?
2. Для чого людині захисні механізми? Чи необхідні вони взагалі?

Рекомендована основна література: 2, 3, 4, 5, 6, 9.

Семінарське заняття № 10

Тема: Консультування з питань міжособистісної взаємодії.

Питання для обговорення:

1. Порушення комунікативних процесів.
2. Етіологія соціофобій.
3. Соціальна нечутливість.
1. Асертивна поведінка особистості.
4. Міжособистісні стосунки в сім'ях.
5. Міжособистісні стосунки у виробничій сфері.

Завдання для самостійної роботи:

1. Побудуйте план консультування особи з соціофобією.
2. Десять порад які розвинуть асертивність.

Дискусія на тему: «Індивідуальне психоконсультавання подружжя»

Запитання до дискусії.

1. На які обставини має посылатися консультант у роботі з кожним із членів подружньої пари?
2. Що може стимулювати зміни у поведінці одного із членів подружжя?
3. Які причини можуть бути в основі звернень одного із членів подружжя до психологічної консультації?

Рекомендована основна література: 1,4, 5, 6, 9

6. Самостійна робота

№ з/п	№ теми	Назва теми	кількість годин	
			денна форма	заочна форма
1	1	Загальні уявлення про психологічне консультавання.	7	9
2	2	Особистість консультанта.	7	9
3	3	Консультативний контакт.	7	10
4	4	Структурування процесу психологічного консультавання.	7	9
5	5	Типи консультативних випадків.	7	9
6	6	Психодинамічна модель консультавання.	7	10
7	7	Когнітивно-біхевіоральний підхід до консультавання.	7	9
8	8	Основи консультативної роботи.	7	9
9	9	Специфіка аналітичної психології у професійні діяльності.	7	11
10	10	Трансактний аналіз .	7	10
11	11	Екзистенційно-гуманістичний підхід до консультавання	10	10
12	12	Загальні уявлення про психологічне консультавання	9	10
13	13	Консультативна діяльність з питань соціальної взаємодії.	10	11
Всього годин			99	126

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час самостійної роботи на семінарських та практичних заняттях

1-2 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання для виконання за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання студента є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент виявляє вміння рецензувати відповіді інших та опрацьовувати матеріал самостійно.

4 бали – студент має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

7. Індивідуальні навчально-дослідницькі завдання.

1. Діти «індиго».
2. Інсайт і методи його досягнення.
3. Конгруентність та її сутність.
4. Консультування асоціальних осіб.
5. Консультування немотивованих клієнтів.
6. Модель ефективного консультанта.
7. Неманіпулятивний підхід в консультуванні.
8. Позитивне мислення клієнта як мета консультативної роботи.
9. Представники глибинної психології про консультування.
10. Причини відмови від консультації.
11. Причини звертання за допомогою до консультанта.
12. Програвання ролей як засіб досягнення мети.
13. Психосоматика як форма опрацювання конфлікту.

Порядок подання та захист ІНДЗ

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді реферату обсягом до 10 арк, або презентації.

2. ІНДЗ подається викладачу не пізніше ніж за 2 тижні до підсумкового контролю або завершення семестру.

3. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (семінарському, практичному) на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання шляхом усного звіту студента про виконану роботу (до 5-ти хв.).

4. Оцінка за ІНДЗ враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Максимальна оцінка – **30 балів**

1. Обґрунтування актуальності проблеми (5 бали).
2. Повнота у розкритті теми (10 бали).
3. Оригінальність і доказовість суджень (5 бали).
4. Структурованість викладу матеріалу (5 бали).
5. Дотримання вимог щодо технічного оформлення (5 бали).

8. Методи навчання

Лекції (традиційні, проблемні, лекції-презентації із застосуванням ІКТ), семінарські/практичні заняття, стандартизовані тести, практично-орієнтоване «занурення» в ситуацію, моделювання, тренувальні вправи, презентації результатів ІНДЗ, аналіз літературних джерел, реферати.

9. Методи контролю.

Поточне оцінювання (усні та письмові відповіді), оцінювання творчих завдань, самостійної роботи, ІНДЗ, підсумковий тест. Підсумковий контроль – екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти.

Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4			Тест	ІНДЗ	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13			
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	33	15	100

**Шкала оцінювання знань та вмінь здобувачів вищої освіти
під час підсумкового контролю, яка передбачає співвідношення
питомої ваги результатів поточного й проміжного контролю
та результатів здачі екзамену**

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою академії	Підсумкова оцінка	
			Результати поточного та проміжного контролю – коефіцієнт 0,5	Результати здачі екзамену – коефіцієнт 0,5
A	Відмінно	90 – 100	90 – 100	90 – 100
B	Добре	82 – 89	82 – 89	82 – 89
C		75 – 81	75 – 81	75 – 81
D	Задовільно	67 – 74	67 – 74	67 – 74
E		60 – 66	60 – 66	60 – 66
FX	Незадовільно	35 – 59	35 – 59	35 – 59
F		0 – 34	0 – 34	0 – 34

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): студент виявляє міцні, глибокі та системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити та користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82–89): студент виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь студента в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та

виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «4» («добре») (75–81): студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання недостатньо глибокі та осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності й послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити певні, але неконкретні й неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка Д «3» («задовільно») (67–74): студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити та викласти свою думку.

Оцінка Е «3» («задовільно») (60–66): має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання ув практичних ситуаціях.

Оцінка FХ «2» («незадовільно») (35-59) (з можливістю повторного складання): студент не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосування знань у практичних ситуаціях; демонструє; не виявляє творчі уміння застосування знань, навичок у навчально-дослідній та практичній діяльності.

Оцінка F «2» («незадовільно») (0–34) (з обов'язковим повторним курсом): не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосування знань у практичних ситуаціях.

11. Методичне забезпечення

1. Комплекс методичного забезпечення викладання дисципліни (тексти лекцій, розробки семінарських занять, питання тестового контролю, завдання для індивідуальної роботи тощо).
2. Підручники та посібники з основ психологічної корекції з практикумом суміжних галузей.
3. Тематичні Інтернет ресурси.

12. Рекомендована література

Основна

- 1 Анєнкова І. П., Байдан М. А., Русова В. М. Психологічне консультування: навч. посіб. Київ: Каравела, 2018.
- 2 Главацька О. Л. Основи психологічного консультування особистості: навч. Посіб / О.Л. Главицька – Київ: Каравела, 2018. С. 99-143.
3. Лагутін В.А. Практична психологія: основи психологічного консультування / В.А. Лагутін, О.П. Ілларіонова. – Д.: ДУЕП ім.Альфреда Нобеля, 2018. – 160 с.
4. Основи практичної психології: підручник / за ред. Панок В, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. – Київ: Либідь, 2019. 536 с..
5. Панок В. Г. Психологічне консультування: теорія та практика : навч.-метод. посіб. / В. Г. Панок, І. М. Зварич, Я. В. Чапак, О. М. Чернописький; ред.: І. М. Зварич, В. Г. Панок, В. М. Радчук; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Рута, 2017. – 272 с.
6. Титаренко Т. М. Кризове психологічне консультування / Т. М. Титаренко. – К. : ГЛАВНИК, 2016. – 96 с.
- Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція / І.М. Цимбалюк. – Навч. Посібн. Модульнорейтинговий курс. – 3-тє вид. – К.: Видавничий дїм «Персонал», 2019. – 544 с.
7. Щербань О. П. Практика психологічного консультування / О.П. Щербань. – Київ: «Право», 2014.

Допоміжна

1. Антонова-Турченко О. Г. Від конфлікту до взаєморозуміння. Київ: Інт психології, 2020. 36с.
2. Ланко О. А. Психологічна майстерність консультуванні: теорія, практика, поступ: монографія / О.А. Ланко. Київ: Богданова А. М., 2019. С. 55-79.
3. Столяренко О. Б. Вплив сім'ї на розвиток різновікових взаємин дітей / О. Б. Столяренко // Проблеми сучасної психології. Випуск 27. 2015. – С. 568-580.
4. Титаренко Т.М., Кочубейник О.М., Черемних К.О. Психологічні практики конструювання життя в умовах постмодерної соціальності : монографія. / Т.М Титаренко, О.М. Кочубейник, К. : Мілуніум, 2014. 206 с.
5. Філоненко М. М. Психологія спілкування : підручник для студентів ВНЗ. К. : Центр учбової літератури, 2008. 223 с.
6. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посібник для студентів ВНЗ. К. : ВД «Професіонал», 2007. 458 с.
7. Шевченко Н. Ф. Індивідуальне психологічне консультування : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Н. Ф. Шевченко; Запоріз. нац. ун-т. - Запоріжжя : ЗНУ, 2016. – 197 с.

8. Шебанова, В. І. Діагностика та корекція агресивної поведінки молодших школярів з порушенням психічного розвитку : автореф. дис.канд. психол. наук : 19.00.04. / В. І. Шебанова. – К. : Б. в., 2002. – 18 с.

9. Щелин, И. Профилактическая и коррекционная работа с подростками-правонарушителями / Щелин И. // Воспитание школьников. – 2003. – № 6. – С. 27–29.

10. Яценко, Т. С. Теорія і практика групової психокорекції : активне соціально-психологічне навчання: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Яценко Т. С. – К. : Вища шк., 2004. – 679 с.

10. Інформаційні ресурси

<http://psi.webzone.ru/index.htm> – інтерактивний психологічний словник.

<http://flogiston.ru/articles> – публікації з проблем загальної, педагогічної, соціальної психології (студентський сайт факультету психології МГУ).

<http://www.psychology.ru> – новини, електронна бібліотека, тести-он-лайн, форуми.

<http://psychology.net.ru> – новини психології, публікації та книги, тести, форум, чати.

<http://psy.piter.com/library> – електронна бібліотека психологічної літератури.

<http://www.nbuv.gov.ua/> – сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.

<http://www.library.tnpu.edu.ua/> – сайт наукової бібліотеки ТНПУ імені Володимира Гнатюка